

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl daugiamečio Europos jūrų saugumo agentūros veiksmų reaguojant į laivų keliamą taršą ir į naftos bei dujų įrenginių keliamą jūrų taršą finansavimo

(COM(2013) 174 final)

(2013/C 327/18)

Pranešėja **dr. Anna BREDIMA**

Europos Parlamentas, 2013 m. balandžio 16 d., ir Taryba, 2013 m. balandžio 18 d., vadovaudamiesi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsniu, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl daugiamečio Europos jūrų saugumo agentūros veiksmų reaguojant į laivų keliamą taršą ir į naftos bei dujų įrenginių keliamą jūrų taršą finansavimo

COM(2013) 174 final.

Transporto, energetikos, infrastruktūros ir informacinės visuomenės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2013 m. birželio 20 d. priėmė savo nuomonę.

491-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2013 m. liepos 10–11 d. (liepos 10 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 179 nariams balsavus už, 1 – prieš ir 3 susilaukė.

1. Išvados

1.1 EESRK pritaria tam, kad EMSA biudžetas pagal siūlomą reglamentą 2014–2020 m. laikotarpiui būtų padidintas nuo 154 mln. EUR iki 160,5 mln. EUR. Jis dar kartą pritaria Reglamente Nr. 100/2013 numatytam Europos jūrų saugumo agentūros (EMSA) kompetencijos sričių išplėtimui.

1.2 Reglamentą siūloma priimti kaip tik tuo metu, kai Viduržemio jūros rytinėje dalyje atrasta naftos ir dujų telkinių ir imtasi iniciatyvų kuo greičiau pradėti juos eksploatuoti įrengus jūrų gręžinius. Šie darbai taps tikru EMSA pajėgumų išbandymu, jeigu reikės reaguoti į galimus jūrų gręžybės ir naftos bei dujų transportavimo keliamus pavojus.

1.3 EESRK pritaria siūlomam finansiniam paketui, tačiau mano, kad jo gali neužtekti veiksams, kurių reikės imtis per numatytą septynerių metų laikotarpį, nes išvelgia galimus iššūkius: padaugės eismo srautų (jūroje bus daugiau naftos ir dujų tanklaivių), gręžybės darbų eksploatuojant naftą ir dujas Europos Sąjungą juosiančiose jūrose, be to, tarp ES valstybių narių dabar yra daugiau pakrantės ir salyno valstybių. Dėl ribotų reagavimo į nelaimės pajėgumų didelių incidentų atveju gali padidėti išorinės sąnaudos.

1.4 EESRK nuomone, šiuo metu eksploatuojamų 19 laivų gali neužtekti visiems ES pakrantės rajonams norint padėti valstybėms narėms likviduoti jūrų užterštumą. Finansavimo gali nepakakti ir norint toliau plėsti palydovinių vaizdų sistemą, kuri leidžia aptikti ir padėti surinkti visoje ES teritorijoje iš laivų išleistas teršiančias medžiagas.

1.5 EESRK ragina EMSA pasinaudoti savo naujosiomis kompetencijos sritimis ir padėti kovoti su piratavimu jūroje. EMSA palydovinės stebėjimo priemonės labai padės aptikti piratų laivus.

1.6 EESRK nori žinoti, ar ES valstybės narės ir kaimyninės šalys vis dar turi reikiamą įrangą, kad galėtų reaguoti į dideles avarijas, tokio masto kaip tanklaivių „Erika“ ir „Prestige“ ar į „Deepwater Horizon“ panašias nelaimes.

1.7 EESRK prašo ES, jos valstybių narių ir naujųjų kaimyninių pakrančių valstybių geriau įgyvendinti šias siūlomo reglamento aiškinamajame memorandume išvardytas regionines konvencijas ir susitarimus: Helsinkio konvenciją, Barselonos konvenciją, Bonos susitarimą, OSPAR konvenciją, Lisabonos susitarimą (kuris dar neįsigaliojo) ir Bukarešto konvenciją.

1.8 EESRK ragina EMSA imtis veiksmų siekiant ES ir kaimyninių valstybių uostuose identifikuoti netinkamus naftos likučių priėmimo įrenginius.

2. Europos Komisijos pasiūlymas

2.1 2013 m. balandžio 3 d. Europos Komisija pateikė pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl daugiamečio Europos jūrų saugumo agentūros (EMSA) veiksmų reaguojant į laivų keliamą taršą ir į naftos bei dujų įrenginių keliamą jūrų taršą finansavimo ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ COM(2013) 174 final.

2.2 2006 m. gruodžio 18 d. Reglamentu Nr. 2038/2006 ⁽²⁾ nustatytas daugiamečių Europos jūrų saugumo agentūros veiksmų reaguojant į laivų keliamą taršą finansavimas nuo 2007 m. sausio 1 d. iki 2013 m. gruodžio 31 d.

2.3 Reglamentu (ES) Nr. 100/2013 EMSA paskirta naujų „pagrindinių“ uždavinių – reaguoti į naftos ir dujų įrenginių keliamą taršą, be to, buvo numatyta EMSA paslaugas teikti šalims, kurioms taikoma plėtros politika ir Europos kaimynystės politika ⁽³⁾. Šioje nuomonėje daugiausia vertinama, ar nustatyto EMSA finansavimo užteks naujiems agentūros uždaviniams atlikti. Septyneriems metams (nuo 2014 m. sausio 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d.) siūlomas 160,5 mln. EUR finansavimas.

3. Bendrosios pastabos

3.1 EESRK pritaria tam, kad EMSA biudžetas pagal siūlomą reglamentą 2014–2020 m. laikotarpiui būtų padidintas nuo 154 mln. EUR iki 160,5 mln. EUR. Jis dar kartą pritaria Reglamente Nr. 100/2013 numatytam Europos jūrų saugumo agentūros (EMSA) kompetencijos sričių išplėtimui. Šį pritarimą EESRK išreiškia atsižvelgdamas į savo ankstesnes su EMSA susijusias nuomones ⁽⁴⁾.

3.2 Reglamentu 100/2003 EMSA suteikti įgaliojimai įsikišti ne tik taršos iš laivų atveju, bet ir jūroje išsiliejus naftai iš naftos ir dujų gręžimo platformų. Šis įgaliojimas suteiktas po naftos išsiliejimo iš naftos gavybos platformos „Deepwater Horizon“ ir Meksikos įlankoje įvykus sprogimui (2010 m. balandžio mėn.). EESRK supranta, kad bendras Komisijos pasiūlymo tikslas yra užtikrinti veiksmingą ES pagalbą reaguojant į laivų ir į naftos bei dujų įrenginių keliamą taršą, kad EMSA avarijos paveiktoms šalims galėtų teikti tvarias taršos likvidavimo paslaugas. Todėl valstybės narės, rengdamos ar peržiūrėdamos savo nacionalinius jūrų taršos likvidavimo planus, gali atsižvelgti į šią paramą.

3.3 EESRK supranta, kad siūlomas biudžetas reikalingas, kad EMSA galėtų išlaikyti savo Naftos išsiliejimo padariniams likviduoti skirtų budinčių laivų tinklą, kuris yra paskirstytas ES jūrų rajonams, ir kad bus numatytas tam tikras naftos taršai šalinti skirtų laivų, kurie šalins laivų ir jūroje esančių įrenginių sukeltą taršą, skaičius. Be to, manoma, kad nebus finansuojami pažangūs naftos surinkimo įrenginiai, ir jie 2014–2020 m. laikotarpiu gali būti neoptimalūs.

3.4 EESRK supranta, kad jūroje esančių įrenginių stebėseną iš palydovo (sistema „CleanSeaNet“) siekiant nustatyti neteisėto išleidimo atvejus bus daugiausia vykdoma kartu naudojantis palydoviniais vaizdais, užsakytais taršos iš laivų stebėsenos tikslais. EESRK primena savo ankstesnę nuomonę ⁽⁵⁾, kurioje buvo teigiama: „Atsižvelgdamas į dideles sąnaudas, susijusias su palydovinių vaizdų paslauga, EESRK mano, kad išteklį naudojimas turi būti optimizuotas, ir, svarbiausia, kad vaizdų naudojimas turi būti koordinuojamas tarp valstybių narių; tai padėtų sutautyti daug lėšų. Kartu yra priežasčių investuoti siekiant tobulinti vaizdų surinkimą visuose Europos jūrų rajonuose, kadangi esama aprėptis tikrai nėra plati, ypač Viduržemio jūros rajone.“

3.5 EESRK supranta, kad finansavimas nebus skirtas techninei pagalbai šalims partnerėms, kurioms taikoma Europos kaimynystės politika, ir jų pajėgumams stiprinti.

3.6 Reglamentą siūloma priimti kaip tik tuo metu, kai ES atrasta naujų energijos šaltinių. Visų pirma paminėtini Viduržemio jūros rytinėje dalyje atrasti nauji naftos ir dujų telkiniai ir dėl to pradedami gręžybos darbai siekiant nedelsiant pradėti šiuos telkinius eksploatuoti. Tai taps tikru EMSA pajėgumų išbandymu, jeigu reikės reaguoti į galimus su tuo susijusius pavojus. Tam, kad EMSA šiuo atveju galėtų visavertiškai atlikti savo uždavinį, jai reikėtų skirti daugiau išteklių. Padidėjus laivų, ypač tanklaivių ir suskystintų gamtinių dujų laivų-saugyklų eismui, atradus naujus naftos ir dujų telkinius ir dėl to pradėjus gręžybos darbus, Viduržemio ir Juodojoje jūrose reikės kur kas didesnio laivų skaičiaus. 2014–2020 m. laikotarpiui visai ES pakrantei numatyta 19 laivų. Tai labai optimistinis skaičiavimas, kuris dabartinėmis aplinkybėmis, galima sakyti, yra itin kuklus.

3.7 Išplėtus EMSA įgaliojimus pirmiau minėtoje srityje reikės toliau vystyti palydovinių vaizdų sistemas stebėjimo tikslais, geriau vykdyti ankstyvo taršos aptikimo ir atsakingų laivų arba naftos ir dujų įrenginių identifikavimo funkcijas. Turėtų būti lengviau gauti duomenis ir turėtų būti veiksmingiau reaguojama į taršą.

3.8 EESRK nori žinoti, ar ES valstybės narės ir kaimyninės šalys vis dar turi reikiamą įrangą, kad galėtų reaguoti į dideles avarijas, tokio masto kaip tanklaivių „Erika“ ir „Prestige“ ar į „Deepwater Horizon“ panašias nelaimes.

3.9 Atsižvelgdamas į visus šiuos argumentus, EESRK mano, kad reikėtų skirti daugiau išteklių, kad būtų galima: pakeisti reagavimo į naftos taršą įrangą laivuose su kuriais sudarytos sutartys, skirti papildomų naftos surinkimui skirtų laivų tiems jūrų rajonams, kuriuose yra jūrinių įrenginių, bet kurie kol kas yra geografiškai nutolę (pavyzdžiui, Arkties vandenynas), įsigyti papildomų dispergentų ir įrangos, naudojamų naftos išsiliejimų į

⁽²⁾ OL L 394, 2006 12 30, p. 1.

⁽³⁾ OL L 39, 2013 2 9, p. 30.

⁽⁴⁾ OL C 76, 2013 3 14, p. 15.

OL C 299, 2012 10 4, p. 153.

OL C 48, 2012 2 15, p. 81.

OL C 44, 2012 2 11, p. 173.

OL C 255, 2010 9 22, p. 103.

OL C 277, 2012 11 17, p. 20.

OL C 211, 2008 8 19, p. 31.

OL C 28, 2006 2 3, p. 16.

OL C 108, 2004 4 30, p. 52.

⁽⁵⁾ OL C 28, 2006 2 3, p. 16.

jūrą atvejais, sistemos „CleanSeaNet“ paslaugas išplėsti į teritorijas, kuriose yra jūrinių įrenginių ir teikti paramą šalims, kurioms taikoma Europos kaimynystės politika.

3.10 EESRK ragina EMSA pasinaudoti savo naujosiomis kompetencijos sritimis ir padėti kovoti su piratavimu jūroje. EMSA priemonės ir duomenys, ypač palydovinio stebėjimo, labai padės aptikti piratų laivus. Vienu iš svarbiausių EMSA uždavinių turėtų būti duomenų apie laivų buvimo vietą teikimas, tačiau tik tuo atveju, jei to prašo nacionalinės valdžios institucijos. EESRK (kaip ir nuomonėje „Piratavimas jūroje: ES kovos su piratavimu stiprinimas“ (2013 m. sausio 16 d.) ir specialiaje viešajame klausyme (2013 m. sausio 24 d.)) dar kartą kartoja, kad EMSA turėtų padėti kovoti su piratavimu.

4. Konkrecios pastabos

4.1 2 straipsnis. *Sąvokų apibrėžtys*

Reglamente siūloma naftos apibrėžtis yra tokia, kokia nustatyta 1990 m. Tarptautinėje konvencijoje dėl parengties, veiksmų ir bendradarbiavimo taršos nafta incidentams. EESRK prašo ES ir valstybių narių geriau įgyvendinti šią konvenciją.

4.2 2 straipsnis. *Sąvokų apibrėžtys*

Pavojingų ir kenksmingų medžiagų apibrėžtis yra tokia, kokia nustatyta 2000 m. Protokole dėl parengties, veiksmų ir bendradarbiavimo taršos pavojingomis ir kenksmingomis medžiagomis atvejais. EESRK prašo ES ir valstybių narių, kurios dar nepasirašė šio protokolo, tai padaryti ir jį gyvendinti.

4.3 4 straipsnis. *Sąjungos finansavimas*

4.3.1 EESRK supranta, kad EMSA parama šalims, kurioms taikoma plėtros politika ir ES kaimynystės politika, turėtų būti finansuojama pagal esamas šioms šalims skirtas ES programas ir neturėtų būti šios daugiametės finansinės programos dalis.

4.3.2 EESRK pritaria siūlomam finansiniam paketui, tačiau abejoja, ar jo užteks veiksams, kurių reikės imtis per numatytą septynerių metų laikotarpį, nes išvelgia galimus iššūkius: padaugės eismo srautų (jūroje bus daugiau naftos ir dujų tanklaivių), gręžybos darbų eksploatuojant žvalgant naftą ir dujas

Europos Sąjungą juosiančiose jūrose. Dėl sumažėjusių reagavimo į nelaimės pajėgumų didelių incidentų atveju gali padidėti išorinės sąnaudos.

4.4 5 straipsnis. *Esamų pajėgumų stebėseną*

Kalbant apie ES valstybių ir privačių reagavimo į taršą mechanizmų sąrašą, EESRK ragina imtis veiksmų, kad būtų įtraukti panašūs kaimyninių, ne ES pakrantės valstybių mechanizmai, nes jūrų tarša neturi sienų. Be to, nepaisant to, kad šioje nuomonėje kalbama tik apie atsitiktinę taršą, EESRK ragintų EMSA imtis veiksmų siekiant ES ir kaimyninių pakrantės valstybių uostuose identifikuoti netinkamus priėmimo įrenginius. Su veikla susijusi tarša, skirtingai nei atsitiktinė, nenušviečiama žiniasklaidos ir nėra tokia sensacinga, tačiau ji sudaro kur kas didesnę bendros jūrų taršos dalį.

4.5 EESRK prašo ES, jos valstybių narių ir naujųjų kaimyninių pakrantės valstybių geriau įgyvendinti šias siūlomo reglamento aiškinamajame memorandume išvardytas regionines konvencijas ir susitarimus: Helsinkio konvenciją, Barcelonos konvenciją, Bonos susitarimą, OSPAR konvenciją, Lisabonos susitarimą (kuris dar neįsigaliojo) ir Bukarešto konvenciją. EESRK mano, kad reikėtų labiau populiarinti pagal šias konvencijas (bendrai) organizuojamas kovos su tarša priemones, ir galvoja, kad būtina reikalingi jūrų taršos ekspertų mainai. Daugiau tokių mainų valstybėms narėms turėtų padėti surengti EMSA Jūrų taršos ekspertų mainų programa EMPOLLEX.

4.6 EESRK dar kartą kartoja, kad kaimyninės pakrantės valstybės turi visiškai įgyvendinti „pamatinę“ jūrų konvenciją – 1982 m. Jungtinių Tautų jūrų teisės konvenciją (UNCLOS), kurioje nustatytas teisinis su jūrų tarša, jūros dugno gręžimu ir aplinkosauginiu požiūriu saugiu gabenimu jūra susijusių veiksmų pagrindas.

4.7 Laivuose, dėl kurių sudarytos sutartys, yra dideli surinktos naftos saugojimo pajėgumai ir ne vienas naftos surinkimo sistemos variantas. EESRK mano, kad turėtų būti leidžiama naudoti laivus, su kuriais EMSA sudariusi sutartis, pervežimo barža operacijoms, pervežimui iš laivo į laivą ir saugoti jūroje surinktą naftą.

2013 m. liepos 10 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas

Henri MALOSSE